

Nr 24

Allmänna beredningsutskottets utlåtande i anledning av väckta motioner angående effektivisering av barnens trafikfostran.

I de likalydande, till allmänna beredningsutskottet hänvisade motionerna I: 10 av herr *Lundström m. fl.* och II: 5 av herr *Carlsson* i Stockholm *m. fl.* hemställas, att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om en utredning med uppgift att snabbt inkomma med förslag om effektivisering av barnens trafikfostran.

I motionerna framhålles, att barnadödligheten i trafiken visar en oro-väckande stegring men att i Stockholm en förbättring inträtt, vilket förmodas sammanhånga med trafikundervisningen i skolorna. Motorförarnas helnykterhetsförbund har tagit initiativ till trafiklektioner i skolorna, och på somliga håll bedriver polisen trafikundervisning. Tyngdpunkten vid trafikundervisningen måste emellertid ligga i den kontinuerliga undervisningen inom skolans ram. För närvarande är denna undervisning dock icke tillräcklig utan måste beredas större utrymme på skolschemat. Lärarna bör specialutbildas i trafikkunskap eller speciella trafik konsulenter anställas.

Utskottet har inhämtat yttrande över motionerna från skolöverstyrelsen, statens trafiksäkerhetsråd, Nationalföreningen för trafiksäkerhetens främjande (NTF), Motorförarnas helnykterhetsförbund (MHF) och Målsmännens riksförbund.

Skolöverstyrelsen redogör för vad som hittills åtgjorts för åstadkommande av trafikundervisning i skolorna. Sådan bedrivs nu i samband med ämnen hembygds- och samhällskunskap samt gymnastik med lek och idrott under 3—5 lektioner och 1—2 halva friluftsdagar per termin. Dessutom har styrelsen lämnat anvisning om att även andra tillfällen för denna undervisning bör utnyttjas. Ansvar för undervisningen åvilar vederbörande lärare, varjämte polisen på många håll medverkar. För lärare anordnas trafikkurser, och under ett par år har konsulentverksamhet bedrivits. Styrelsen förser skolorna med broschyrer, affischer, filmer m. m. S. k. skolsäkerhetspatruller förekommer på omkring 130 orter. Lärarna bör emellertid erhålla fortsatt utbildning i trafikfrågor, varjämte en konsulentbefattning för trafikundervisningen bör inrättas vid överstyrelsen.

Trafiksäkerhetsrådet återger vissa statistiska uppgifter rörande barnolycksfall i trafiken samt redogör för utvecklingen av trafikundervisningen

i skolorna. Enligt rådets mening är det av största vikt, att barnen så tidigt som möjligt bibringas kunskap om den moderna trafiken, och denna undervisning bör omhänderhas av skolorna själva. Trafikundervisning bör därför göras till ett särskilt ämne på schemat. Särskilt i de högre läroanstalterna brister det i fråga om denna undervisning. Motionerna tillstyrkes.

NTF redogör likaledes för utvecklingen av trafikundervisningen i skolorna och nämner, att *NTF* tillhandahåller trycksaker till hem, barnträdgårdar, daghem och förskolor. Ansvar för trafikundervisningen bör visserligen åvila skolorna, men polisens medverkan är även framdeles önskvärd och behövlig. Mer tid bör ägnas åt denna undervisning, som bör effektiviseras, inte minst i vad gäller de högre skolorna. Skolöverstyrelsen bör utrustas med särskild expertis och fortbildningskurser i trafik kunskap anordnas för lärare. Motionerna tillstyrkes.

MHF, som likaledes tillstyrker motionerna, anser att barnen redan på ett tidigt stadium bör erhålla kontinuerlig trafikfostran, så att den mekaniska inlärningen får ske under de gynnsammaste förutsättningarna. *MHF* understryker sålunda betydelsen av "dels en kontinuerlig trafikfostran, dels att ämnet trafik ges en högre värdering och en högre social-pedagogisk status och dels att den teoretiska och praktiska skolningen för en anpassning i trafiken sker under den fas i intelligensutvecklingen, då mekanisk inlärning har de gynnsammaste förutsättningarna".

Målsmännens riksförbund ställer sig i princip synnerligen positivt till det framförda förslaget. Då emellertid 1953 års trafikutredning pågår och sannolikt kommer att beröra även åtgärder till en utvidgad trafikundervisning i skolorna, ifrågasätter förbundet om icke denna utredning bör avvakta.

Utskottet. Trots att trafikundervisning i skolorna nu förekommer allmänt är antalet barnolyckor i trafiken skrämmande stort. Under åren 1951—1955 skadades sammanlagt 5 705 barn under tio år vid trafikolyckor, varav 464 med dödlig utgång och ett stort antal med livslång invaliditet som följd. Därest statistik förelegat även beträffande barn över tio år skulle säkerligen siffrorna varit än mera skrämmande. Utskottet delar motionärernas mening att undervisning i skolorna har en viktig uppgift att fylla när det gäller att lära de unga hur man bör uppträda i trafiken. Att olycksfallssiffrorna för Stockholms del gått ner under de senaste åren kan, som motionärerna framhåller, sammanhånga med den trafikundervisning i skolorna som stockholmspolisen numera bedriver. Självfallet bör emellertid upplysning i och kunskaper om trafikfrågor lämnas barnen även på andra sätt än genom undervisning i skolorna. I allmänna beredningsutskottets utlåtande nr 9 till 1954 års riksdag över motioner om utredning rörande

möjliga åtgärder för att stödja, utvidga och effektivisera forsknings- och propagandaverksamheten rörande barnolycksfallen har utskottet bl. a. framhållit betydelsen av propaganda och att denna bör rikta sig till, utom föräldrar samt barn över en viss ålder, jämväl till exempelvis de organ som sysslar med frågor om bebyggelseplanering samt till motorismens organisationer. Vad gäller propagandamedlen hänvisade utskottet till radion, tidsningspressen, broschyrer, affischer, film m. m. samt föräldramöten, vari även föräldrar till barn under skolåldern borde delta. Utskottet framhöll även bl. a. vikten av samordning av den verksamhet på olika områden, som är nödvändig för ett effektivt förebyggande av barnolycksfallen. Utskottet hemställde om bifall till motionerna, och riksdagen beslöt i enlighet härmed.

Det arbete som f. n. från olika håll nedlägges på uppgiften att göra barnen medvetna om farorna i trafiken och sättet att undvika dem är enligt utskottets mening i och för sig beaktansvärt. Vad särskilt gäller de i motionerna upptagna frågorna om förbättrad trafikundervisning i skolorna vill utskottet anföra följande.

Som framgår av ovan intagna redogörelse för yttrandena över motionerna har verksamheten inom skolväsendet under senare år i olika avseenden, delvis i samarbete och med stöd av Nationalföreningen för trafiksäkerhetens främjande, utvidgats och intensifierats. Styrelsen framför emellertid vissa önskemål om ökade resurser och anser i likhet med motionärerna att ytterligare åtgärder, som kan göra trafikundervisningen effektivare, bör övervägas. Utskottet vill i överensstämmelse med sin år 1954 deklarerade uppfattning om vikten av åtgärder mot barnolycksfallen och med hänsyn till att trafikens ökande omfattning torde komma att göra olycksriskerna än större för egen del uttala, att frågan om en förbättrad trafikundervisning bör ägnas stor omsorg. Riksdagen har emellertid, som framgår av vad ovan anförts, redan för Kungl. Maj:t anmält önskemål om en utredning i syfte att minska riskerna för olycksfall bland barn, därvid f. ö. jämväl de betydelsefulla spörsmålen rörande barn i förskoleåldern beaktats. Utredningen är ännu icke tillsatt, men utskottet vidhåller sin tidigare uppfattning i föreliggande fråga och anser sig kunna förutsätta att åtgärder i den av riksdagen angivna riktningen snart kommer att vidtagas. De i motionerna framförda spörsmålen kan härvid förväntas komma under prövning. Utskottet vill dock fästa uppmärksamheten på en åtgärd, som enligt utskottets mening skulle kunna vara av värde för ett bättre utnyttjande av trafikundervisningens nuvarande resurser och som torde kunna genomföras utan större kostnader eller utredningsarbete. Uppgifterna som konsulent i trafikfrågor i skolöverstyrelsen åvilar nu förste gymnastikkonsulentens vid sidan av hans övriga, omfattande arbetsuppgifter. Utskottet fin-

ner sannolikt att den överblick och tillsyn över trafikundervisningen som är nödvändig om bästa resultat skall nås, skulle vinna avsevärt i effektivitet om en särskild heltidstjänst som trafikkonsulent inrättades i skolöverstyrelsen och vill förorda att denna fråga allvarligt överväges.

Som framgår av det sagda behjärtar utskottet motionernas syfte. Utskottet har emellertid icke ansett den begärda utredningen nu böra till sättas men vill hemställa,

att riksdagen i anledning av de likalydande motionerna I: 10 och II: 5 må i skrivelse till Kungl. Maj:t giva till känna vad utskottet ovan anfört.

Stockholm den 9 april 1957

På allmänna beredningsutskottets vägnar:

NANCY ERIKSSON

Närvarande:

från första kammaren: herrar Wolgast, Persson, Johan, Strandler, Lundström, Svensson, Rikard*, Sörlin, Larsson, Lars, fru Nilsson, herrar Hedström* och Åkesson*.

från andra kammaren: fru Eriksson i Stockholm, fru Svedberg, herrar Bark, Nestrup, Andersson i Björkäng*, Carlsson i Huskvarna, Andersson i Ryggestad*, fru Jäderberg och herr Lothigius*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.